

WAT ZIJN PARALLELTOETSEN?

Paralleltoetsen zijn een **vinger aan de pols**.

Als instrument voor **interne kwaliteitszorg** staan ze exclusief ter beschikking van Vlaamse basisscholen en secundaire scholen.

Scholen nemen paralleltoetsen af om hun eigen niveau te testen:

- Bereiken zij met hun leerlingen de **eindtermen of ontwikkelingsdoelen**?
- Hoe presteert de school **in vergelijking** met de referentiegroep uit de Vlaamse peiling?

WAAROM PARALLELTOETSEN AFNEMEN?

Paralleltoetsen zijn een betrouwbaar hulpmiddel om op school aan **actieve** en **aantoonbare zelfevaluatie** te doen.

Een school beslist zelf hoeveel toetsen zij wil afnemen, en uit welke vak- of leergebieden.

Met feedback op paralleltoetsen kunnen scholen, vakgroepen en leerkrachten bijvoorbeeld:

- ✓ inzoomen op een bepaald gebied waarmee ze een probleem vaststelden;
- ✓ nagaan of bevestigen op welke punten zij goed scoren en aan welke punten nog gewerkt zou kunnen worden;
- ✓ hun resultaten van een deelname aan het peilingsonderzoek verder opvolgen;
- ✓ hun evolutie in kaart brengen door bepaalde paralleltoetsen meerdere schooljaren na elkaar te herhalen.

De paralleltoetsen maken samen met de interdiocesane proeven en de OVSG-toetsen deel uit van de **toolkit gevalideerde toetsen basisonderwijs**. Vanaf het schooljaar 2018-2019 zijn basisscholen verplicht om voor minstens drie leergebieden toetsen af te nemen uit deze toolkit.

WIE ONTWIKKELT DE PARALLELTOETSEN?

Paralleltoetsen zijn als dienstverlening verbonden aan de Vlaamse onderwijspeilingen.

Peilingen zijn **grootschalige toetsafnames** bij een **representatieve steekproef** van Vlaamse scholen en leerlingen.

- Aan het einde van een onderwijsniveau of graad wordt nagegaan in welke mate leerlingen bepaalde eindtermen of ontwikkelingsdoelen behalen.
- Er wordt ook onderzocht of er systematische verschillen zijn in prestaties tussen scholen, klassen en leerlingen en of deze verschillen samenhangen met bepaalde school-, klas- of leerlingenkenmerken.
- Aan de hand hiervan worden uitspraken gedaan op het niveau van het Vlaamse onderwijssysteem.

Het **Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming** is de opdrachtgever van het peilingsonderzoek en bepaalt welke leer- en vakgebieden er getoetst worden. Het **Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen** (KU Leuven & Universiteit Antwerpen) stelt de peilingstoetsen op. De onderzoekers werken daarvoor samen met leerkrachten en andere deskundigen uit het veld.

Van de meeste toetsen die afgenomen worden in de peiling maken de onderzoekers **parallelversies die precies hetzelfde meten, maar bestaan uit andere, gelijkaardige opgaven**. Vlaamse basisscholen en secundaire scholen kunnen deze paralleltoetsen afnemen en zo zelf feedback aanvragen. Paralleltoetsen blijven meerdere jaren ter beschikking.

VOOR WELKE LEERLINGEN ZIJN ER PARALLELTOETSEN BESCHIKBAAR?

Een paralleltoets wordt binnen een school afgenomen bij alle leerlingen die vergeleken kunnen worden met de referentiegroep uit de peiling. Afhankelijk van de toets zijn dat alle leerlingen in het **zesde leerjaar gewoon basisonderwijs** of alle leerlingen in het **tweede leerjaar van een bepaalde graad en onderwijsvorm in het voltijds gewoon secundair onderwijs**.

Paralleltoetsen zijn niet geschikt voor afname in een ander leerjaar dan dat waarvoor ze ontwikkeld zijn, noch voor afname in het volwassenenonderwijs of het deeltijds secundair onderwijs.

Leerlingen in het buitengewoon basis- of secundair onderwijs en het modulair beroepssecundair onderwijs vallen eveneens buiten de doelgroep. Toch kan er voor hen in sommige gevallen een beperkt feedbackrapport opgemaakt worden. Contacteer hiervoor de onderzoekers.

ACTUEEL AANBOD PARALLELTOETSEN – 2020

In de tabel hieronder vindt u een overzicht van het aantal paralleltoetsen dat momenteel beschikbaar is, gebundeld per vak of leergebied. Elke paralleltoets staat op zichzelf en meet een bepaalde set van eindtermen of ontwikkelingsdoelen. Op de website kunt u via 'Overzicht paralleltoetsen' doorklikken naar een volledige beschrijving per toets. **Afhankelijk van de peilingenkalender wordt het aanbod elk schooljaar uitgebreid met nieuwe paralleltoetsen, of worden bestaande paralleltoetsen geactualiseerd.**

Basisonderwijs	Einde van het zesde leerjaar		
	Wiskunde	19	inhoudelijke domeinen 'getallen en bewerkingen' en 'meten en meetkunde' – ook de overkoepelende domeinen 'strategieën en probleemoplossende vaardigheden' en 'attitudes' komen aan bod
	Nederlands	2	een lees- en een luistertoets
	Frans	2	een lees- en een luistertoets
	Informatieverwerking en -verwerking	2	selectie van eindtermen uit het thema 'leren leren'
	Mens en maatschappij	5	domeinen 'maatschappij', 'tijd' en 'ruimte'
	Wetenschappen en techniek	7	domeinen 'natuur' en 'techniek'
Secundair onderwijs	Einde van de eerste graad A-stroom (tweede leerjaar A)		
	Wiskunde	10	domeinen 'getallenleer', 'algebra', 'data' en 'meetkunde'
	Frans	1	leestoets
	Informatieverwerking en -verwerking	4	eindtermen uit verschillende vakken en het thema 'leren leren': vaardigheden over het omgaan met informatie(bronnen)
	Natuurwetenschappen	7	zes inhoudelijke toetsen en een toets 'wetenschappelijke vaardigheden'
	Techniek	1	schriftelijke toets
	Einde van de eerste graad B-stroom (beroepsvoorbereidend leerjaar)		
	Wiskunde	8	selectie van ontwikkelingsdoelen uit de domeinen 'getalinzicht en hoofdbewerkingen', 'breuken optellen en aftrekken' (onder voorbehoud), 'geld en functioneel rekenen', 'meetkunde', 'informatieverwerking en -verwerking' en 'meten', 'bewerkingen met een zakrekenmachine', 'procenten met een zakrekenmachine'
	Einde van de tweede graad		
	Wiskunde (aso)	8	domeinen 'getallenleer, algebra en functies', 'meetkunde' en 'statistiek'
	Einde van de derde graad		
	Project Algemene Vakken (bso)	4	functionele vaardigheden: lezen, luisteren, rekenen en informatieverwerking en -verwerking
	Wiskunde (aso, tso en kso)	13	<ul style="list-style-type: none"> drie toetsen voor tso & kso zes toetsen voor de eindtermen basisvorming in het aso vier toetsen over de specifieke eindtermen voor aso-studierichtingen met een pool wiskunde
	Nederlands (aso, tso en kso)	2	een leestoets en een luistertoets, identiek voor de drie onderwijsvormen
	Frans (aso, tso en kso)	2	een luistertoets voor tso & kso en een luistertoets voor aso

WELKE SOORTEN OPGAVEN ZITTEN ER IN DE PARALLELTOETSEN?

Voorbeeldopgave uit de peiling **Frans voor de eerste graad SO A-stroom** – Toets: lezen

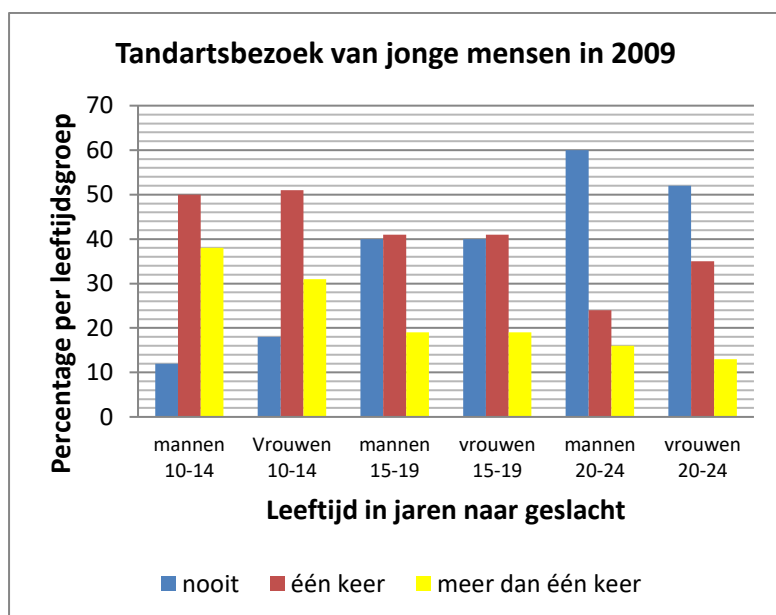
Je doet boodschappen en hebt het volgende product nodig:

In welke winkelafdeling ga je het zoeken?

- A Boulangerie
- B Charcuterie
- C Jardinierie
- D Surgelés

Voorbeeldopgave uit de peiling **Informatieverwerking en -verwerking voor de eerste graad SO A-stroom** – Toets: raadplegen van tabellen en grafieken

Deze grafiek toont hoe vaak jonge mensen per jaar naar de tandarts gaan.

Hoeveel percent van de mannen tussen 20 en 24 jaar gaat precies één keer per jaar naar de tandarts?

..... %

Voorbeeldopgave uit de peiling **Project Algemene Vakken voor de derde graad beroepssecundair onderwijs** – Toets: functionele rekenvaardigheid

20 gezinnen willen graag samen alternatieve energie aankopen. Op een infovergadering komen ze te weten dat 1 windmolen gemiddeld 2600 kWh/maand aan elektriciteit kan opwekken. De 20 gezinnen verbruiken samen ongeveer 75 000 kWh/jaar.

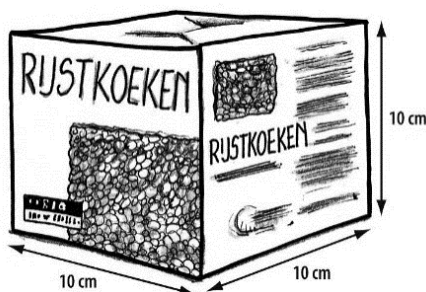
Hoeveel windmolens hebben deze gezinnen minstens nodig om per jaar telkens de nodige stroom op te wekken?

- A 1 windmolen
- B 2 windmolens
- C 3 windmolens
- D 4 windmolens

Welke situatie is typisch voor een democratisch land?

Duid de juiste uitspraak aan.

- A Eén persoon heeft alle macht en neemt alle beslissingen.
- B Heel veel mensen hebben geen werk.
- C Iedereen doet wat hij wilt. Er zijn geen regels.
- D Verschillende politieke partijen doen mee aan de verkiezingen.

Mama koopt een pak rijstkoeken.

Het pak is 10 cm lang, 10 cm breed en 10 cm hoog.

De rijstkoeken zijn 10 cm lang, 10 cm breed en 1 cm dik.

Hoeveel rijstkoeken zitten er in dit pak?

..... rijstkoeken

Gerben koopt elke week evenveel nieuwe stripalbums.

Elke week noteert hij het aantal strips dat hij al heeft.

Hoeveel stripalbums zal Gerben aan het einde van week 8 hebben?

- A 298 stripalbums
- B 302 stripalbums
- C 306 stripalbums
- D 310 stripalbums

Week 1	278
Week 2	282
Week 3	286
Week 4	290
Week 5	294

Als Nathalie de inhoud '2 dl' schat, denkt zij aan ...

- A de inhoud van een emmer
- B de inhoud van een brikje fruitsap
- C de inhoud van een gieter
- D de inhoud van een eetlepel

HOE WORDEN PARALLELTOETSEN VERWERKT?

✘ GEEN VOLLEDIGE VERBETERSLEUTELS

Op de website worden geen volledige verbeter sleutels gepubliceerd voor de paralleltoetsen. In de feedbackmodule kan de school de antwoorden van de leerlingen op de meeste vragen (meerkeuzevragen, juist-foutvragen) rechtstreeks invoeren; scoring gebeurt door het systeem.

→ **Alleen eventuele open vragen moeten wel vooraf gescoord worden. Daarvoor worden beperkte scoringswijzers ter beschikking gesteld.**

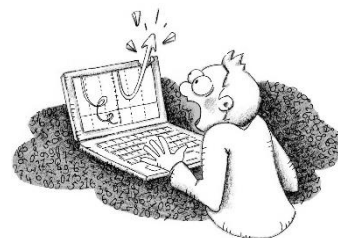

MODELLEN

→ **Om betrouwbare en relevante informatie op te leveren, moeten paralleltoetsen statistisch verwerkt worden aan de hand van modellen die ook in het peilingsonderzoek gebruikt worden.**

Paralleltoetsen zijn geen standaardtoetsen waarop je zomaar een score op tien of een percentage kan berekenen. Een paralleltoets is net als een peilingstoets een verzameling van gemakkelijke en moeilijke opgaven voor het meten van eindtermen of ontwikkelingsdoelen. Het is niet zo dat een leerling 'alle opgaven' of 'meer dan de helft van de opgaven' van een toets correct moet oplossen om de eindtermen of ontwikkelingsdoelen te bereiken. De minimumprestatie, of 'de toetsnorm' is toetsspecifiek en wordt tijdens het peilingsonderzoek vastgelegd door onderwijsdeskundigen (leerkrachten, inspecteurs, pedagogisch begeleiders, lerarenopleiders en beleidsmedewerkers).

→ **Een paralleltoets verbeteren en er zelf een score aan toekennen, is niet informatief. Een lage score zou bijvoorbeeld ten onrechte als een 'slecht resultaat' geïnterpreteerd kunnen worden.**

Bij het berekenen van de resultaten voor het feedbackrapport wordt door de onderzoekers onder meer rekening gehouden met de moeilijkheidsgraad van de individuele opgaven en het feit dat een vaardige leerling ook wel eens een makkelijke opgave fout oplost.

✓ VERTROUWELIJKHEID

De opdrachtgever en de onderzoekers garanderen volledige vertrouwelijkheid en discretie. Antwoorden op toetsen en achtergrondkenmerken van leerlingen worden anoniem verwerkt. Een feedbackrapport wordt uitsluitend ter beschikking gesteld van de school die het aanvraag.

→ **Aan de scholen wordt gevraagd om dezelfde vertrouwelijkheid in acht te nemen, en feedbackrapporten niet te gebruiken om publiciteit te maken.**

WELKE INFORMATIE STAAT ER IN EEN FEEDBACKRAPPORT?

Op de website kunt u een aantal voorbeeldrapporten raadplegen.

In een feedbackrapport wordt per volledig afgenomen paralleltoets beschreven:

- ✓ hoeveel procent van de deelnemende leerlingen de getoetste eindtermen of ontwikkelingsdoelen behalen, en hoe dit resultaat zich verhoudt tot de resultaten van de scholen uit de peilingssteekproef;
- ✓ hoe de school presteert in vergelijking met het Vlaams gemiddelde;
- ✓ hoe de school presteert in vergelijking met wat verwacht kan worden van een school met een vergelijkbare leerlingenpopulatie.

In het feedbackrapport worden uitspraken gedaan op **schoolniveau**.

Basisscholen krijgen daarnaast ook nog feedback op het niveau van de **vestigingsplaats** wanneer de toets werd afgenomen in meerdere vestigingsplaatsen.

Voor secundaire scholen wordt er bijkomende feedback gegenereerd op het niveau van **studierichtingen, studiegebieden of optiegroepen**.

Voor elk feedbackniveau geldt dat er voor **minstens vijf leerlingen** gegevens beschikbaar moeten zijn om betrouwbare feedback te kunnen berekenen.

HOE AAN DE SLAG GAAN MET EEN FEEDBACKRAPPORT?

Feedback op een paralleltoets geeft betrouwbare en wetenschappelijk onderbouwde informatie over de output van een school op een bepaald moment en bij een bepaalde groep leerlingen.

- ✗ Paralleltoetsen kunnen niet gebruikt worden om individuele leerlingen te beoordelen, bijvoorbeeld ter vervanging van een examen of als basis voor het toekennen van een getuigschrift of diploma.
- ✗ De feedbackrapporten bevatten geen verklaring voor het behaalde resultaat.
- ✓ Feedback op paralleltoetsen kan een **uitgangspunt** zijn voor verder onderzoek, om verbeteracties uit te werken of om nieuwe afspraken te maken in de school.
- ✓ De **pedagogische begeleiding** kan scholen hierin ondersteunen.

HOE MAAKT U GEBRUIK VAN PARALLELTOETSEN?

- 1 Als u toegang wilt tot de paralleltoetsen, registreert u zich eerst vrijblijvend op www.paralleltoetsen.be.

U verbindt uw gebruikersaccount daarbij aan een school. Wanneer de directie van deze school uw verzoek bevestigd heeft, kunt u van start gaan.

Directies van Vlaamse basisscholen en secundaire scholen hebben automatisch een gebruikersaccount op www.paralleltoetsen.be: zij kunnen zich aanmelden met het instellingsnummer.

Zowel de directie-account als de gewone gebruikersaccounts blijven geldig van januari tot december van het lopende kalenderjaar.
- 2 Als school kiest u één of meer paralleltoetsen uit het aanbod. U drukt de toetsen af en neemt ze zelfstandig af aan het einde van het schooljaar (periode mei-juni).

Aangezien er feedback op schoolniveau gegeven zal worden, laat u bij voorkeur alle in aanmerking komende leerlingen deelnemen.
- 3 Tijdens de afnameperiode kunt u op de website in een feedbackmodule alle antwoorden van de leerlingen op de toets(en) invoeren.

Daarbij beantwoordt u ook enkele korte achtergrondvragen over de deelnemende leerlingen.
- 4 Op basis van wat de school heeft ingevoerd, maken de onderzoekers een gratis en vertrouwelijk feedbackrapport op.

Dat rapport is beschikbaar in het najaar dat volgt op de afname.

MEER INFORMATIE?

WEBSITE	www.paralleltoetsen.be
E- MAIL	paralleltoetsen@peilingsonderzoek.be
TELEFOON	016 32 42 64
ADRES	KU Leuven Steunpunt Toetsontwikkeling en Peilingen Dekenstraat 2, bus 3773 3000 Leuven